

## De Hollandse koopmansgeest van de Jomanda van cyberspace.

Toen niemand nog in internet geloofde, wierp Maurice de HondHond zich vol verve op als de, zoals hij het zelf zei, 'Jomanda van cyberspace'. Was dat een knap staaltje van nuchtere Hollandse koopmansgeest? Of blijft het internet voorlopig nog het domein van vage voorspellingen en loze beloftes? Een gesprek met de ultieme 'internetwerker'.

*Wat moeten we geloven van al die toekomstvoorspellingen over internet? Is het geen koffiedik kijken, zoals de voorspellingen over het jaar 2000 in de zestiger en zeventiger jaren?*

“Mensen kunnen niet voorspellen. Ze kunnen extrapoleren, de bestaande situatie groter of wat gekker in de toekomst plaatsen. Op basis van de kennis die er nu is, denk ik dat we op dit moment een aantal veranderingen doormaken, zoals we ze nog nooit in de menselijke geschiedenis hebben doorgemaakt. Van een veel grotere orde dan de Industriële Revolutie. Alleen: het overgrote deel van de mensen herkent niet wat er aan de hand is. Maar ja, ik denk dat ze in 1780 ook niet door hadden dat de Industriële Revolutie net begonnen was. Zo werkt het niet.”

*Maar waar zijn uw 'extrapolaties' dan op gebaseerd?*

“Toen ik sociale geografie studeerde, heb ik de ontwikkelingen op het gebied van computers altijd heel goed gevolgd. Als normale gebruiker heb ik me een grote IT-kennis eigen gemaakt. Daardoor ben ik in mijn voorspellingen altijd heel erg down to earth. Kijk, de technologische ontwikkeling kan ik aangeven: chips worden steeds sneller, opslagmogelijkheden groter en de snelheid van de verbindingen neemt toe. Dat zijn componenten die je 100% zeker weet. Verder durf ik met iedereen te wedden dat in 2010 minstens 80 tot 90% van de Nederlanders op internet zit. Dat aantal stijgt nu al met 7% per jaar, dus bijna 1 miljoen Nederlanders erbij. Televisie is veel langzamer gestegen, telefoon ook en de videorecorder ook. Er is dus geen reden om aan te nemen dat de stijging op bij voorbeeld 41% blijft steken. Dan gaat het er alleen om: wat gaat die mixture betekenen? Ik denk dat ik in een vroeg stadium al vrij goed te pakken had, hoe groot die gevolgen zijn. En langzamerhand beginnen steeds meer mensen te beseffen dat het inderdaad zeer veelomvattend is.”

*Kunt u dat toelichten?*

“Ik verwacht dat het overgrote deel van de mensen tussen 2005 en 2010 over internet beschikt, maar met de technologie van dan en die ontwikkelt zich nog steeds snel. Pas dan zal het medium volwassen worden en kan het massaal worden gebruikt en ingezet. Hierdoor staan ons aan het begin van de 21<sup>ste</sup> eeuw structurele veranderingen in de economie te wachten. Een groot deel van de bedrijven die in 2000 de dienst uitmaken, zullen in 2010 verdwenen zijn. We krijgen een enorme economische herstructurering met een gigantisch verlies aan werkgelegenheid. Ik vrees ook dat we economisch zwaar overheerst zullen worden door Amerika.”

*Een paar jaar geleden was u ook al erg somber over de Nederlandse initiatieven op internet-gebied. Dat bent u nog steeds?*

“Het grote probleem in Nederland is dat de grote en middelgrote bedrijven niets met het medium doen. Als internet-gebruiker kom je vooral internationale aanbieders tegen. Hoeveel boeken ik al niet besteld heb via amazon.com. En als je dan een Nederlandse aanbieder

tegenkomt, dan probeert die alleen z'n eigen belangen te beschermen. Neem nou Boeknet. Daar kun je een boek bestellen, maar dat moet je dan wel afhalen bij de dichtstbijzijnde boekhandel. En dan is het nog duurder ook. Bij Amazon.com is het 'buy now with one click', ik hoef maar een knopje in te drukken en ik krijg het boek thuis. 'Amazon.com heeft nog nooit wat verdiend,' hoor je dan zeggen. Maar dat bedrijf heeft wel een beurswaarde die twee keer zo hoog is dan die van Akzo Nobel. Daarmee kunnen ze heel snel expanderen en andere partijen overnemen. Zo veroveren ze razendsnel een dominante marktpositie. Op deze manier worden we in Nederland rechts, boven en onder gepasseerd door de buitenlandse (lees: Amerikaanse) aanbieders."

*In de Groene Amsterdammer stond u ooit beschreven als de Jomanda van Cyberspace. Was u daar blij mee?*

"Dat had ik zelf bedacht. Ik noemde mezelf ook wel de Billy Graham van Internet. Dat deed ik heel bewust. Tussen '95 en begin '98 hield ik heel veel lezingen over internet, maar mensen keken je aan en dachten: waar heeft hij het over, het zal mijn tijd wel duren. Ik voelde me soms een halve 'ziener'. Het laatste jaar realiseert iedereen zich dat het blijkbaar toch echt gaat gebeuren. Dat evangelisatie-achtige is nu wel voorbij. Die omslag is gekomen."

*Is internet de voorbode van nog meer revolutionaire technologieën?*

"Nee, niet op korte termijn. Ik verwacht alleen dat internet zelf nog veel meer mogelijk gaat maken dan nu het geval is. Dit is nog maar het begin. De gevolgen gaan vele malen verder dan we nu denken. Welke kant het precies opgaat is moeilijk te overzien. Het lastige is: compleet doortesten kan niet, daarvoor is de technologie veel te complex. Een chip of software is nou eenmaal geen stofzuiger."

*Wat voor impact zal het internet hebben voor de gewone man?*

"We krijgen allerlei nieuwe mogelijkheden om contact te leggen met mensen die je al kent of nog niet kent en waar je blijkbaar iets gemeenschappelijks mee hebt. Afstand is daar ineens geen dimensie meer. Dat is nieuw. Je kunt e-mailen, chatten en straks ook visueel chatten. Dat wordt een grote cultuurschok. Heel veel mensen beginnen dat nu al te ontdekken. Mijn schoonvader heeft vroeger bij Shell gewerkt en is nu gepensioneerd. Hij zit nu in een groep te communiceren met 400 gepensioneerde 'Shell-ers', daar zitten mensen tussen waar hij jaren daarvoor mee had samengewerkt in Venezuela en sindsdien uit het oog had verloren."

*Maar is dat nu echt zo ingrijpend?*

"Ik was in het buitenland met een groep ondernemers. Op een moment komt er een man naar me toe en hij zegt: "Goh Maurice, leuk die computer, maar ik ben groot geworden door goed te communiceren. Jij zit daar in dat hoekje op die computer te pielen, wat schiet je daar nu eigenlijk mee op?" Ik zeg: "Heb je kinderen?" Zijn kinderen bleken ongeveer net zo oud te zijn als de mijne toen, 18 en 16. Ik zeg: "We zijn nu drie dagen weg, heb je al contact met ze gehad?" Hij zei: "Nou ik ga vanavond misschien even bellen." Toen zei ik: "Ik heb met mijn zoon inmiddels 14 e-mails uitgewisseld. Wat is nu jouw definitie van communiceren?" Wat ik hiermee wil zeggen is dat de echte impact van internet nog heel vaak onderschat wordt. Ik zeg niet dat de mens ineens andere behoeftes krijgen, hij vervult ze op een andere manier. En dat is wat ons te wachten staat."

*Er bestaat nog wel veel wantrouwen.*

“Mijn vader vertelde me vroeger altijd dat zijn vader niet aan de telefoon durfde te komen, want er kwam een stem uit. Zoiets is een kwestie van tijd en gewenning. Autorijden is moeilijker dan internetten. Om te leren rijden heb je 40 lessen nodig en toch hebben 9 miljoen mensen hun rijbewijs. Daar moet je het eens mee vergelijken.”

*Wat vindt u op dit moment de meest vernieuwende of verrassende sites?*

“Wat ik heel leuk vindt, zijn de aanbiedingen rondom eigen agenda’s op internet. Je kunt dan je eigen afspraken op internet zetten en zij combineren dat dan met allerlei events die er aan zitten te komen, zoals [www.when.com](http://www.when.com). Als jij bijvoorbeeld getipt wilt worden over bepaalde films, voetbalwedstrijden of tv-programma’s, dan zoeken zij voor je uit wanneer er iets interessants is. Heel bijzonder is ook Ebay ([www.ebay.com](http://www.ebay.com)). Daar worden spullen per opbod verkocht. De laatste bieder is de koper. Elke dag staan er meer dan 1.000.000 producten te koop! En als je iets koopt, kun je via e-mail vertellen hoe je de verkoper vond. Als iemand een geintje flikt, valt hij dus meteen door de mand.”

*Tot slot nog een heel andere vraag: want vindt u eigenlijk van netwerken?*

“Ik voel me niet zo aangesproken door de term ‘netwerken’. Mensen doen tegenwoordig net alsof het een nieuwe vinding is. Het enige wat je kunt zeggen, is dat de laatste vijftig jaar door de schaalvergroting van organisaties de menselijke maat verdwenen is. Mensen herontdekken of herbenoemen iets wat altijd al bestaan heeft. Ik heb met mijn vader op de Centrale Markt gestaan in Amsterdam in het begin van de vijftiger jaren, hij was grossier in groente en fruit. Mijn vader kende gewoon iedereen die daar liep en iedereen die daar liep, kende mijn vader. Dan denk ik netwerken, netwerken, netwerken, het is gewoon een mooi woord voor iets wat er altijd al was.”